

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hqar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

ОДЛУКА

Датум усвајања: 5. април 2012. године

Предмет бр. 160/09

Радмила ТОМИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 5. априла 2012. године, уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ
г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, одлучила је како следи:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 30. марта 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 23. децембра 2009. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Од жалиоца није добијен никакав одговор.
3. Дана 13. јануара 2010. године, Комисија је поновила свој захтев. Жалиочев одговор је примљен 11. фебруара 2010. године.
4. Дана 17. фебруара 2011. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би се добиле примедбе УНМИК-а на

прихватљивост предмета. Комисија је примила УНМИК-ов одговор 14. априла 2011. године.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

5. Жалилац је супруга г. Светозара Томића.
6. Жалилац наводи да је г. Томић отет 18. јула 1998. године од стране непознатих починилаца из села Бела Црква, док је био на путу између Ђаковице и Ораховца.
7. Жалилац наводи да је без одлагања пријавила отмицу свог супруга Црвеном крсту Југославије, Косовској верификационој мисији ОЕБС-а и организацијама за људска права. Жалилац такође наводи да је, непрецизираног датума, пријавила нестанак г. Томића УНМИК-овим међународним јавним тужиоцима у Приштини.
8. Г. Светозар Томић је наведен као нестало лице у допису датираним на 12. октобар 2001. који је Међународни комитет Црвеног крста (МКЦК) упутио полицији УНМИК-а, као и у бази података коју води УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) Према информацијама које је доставио СПГС, УНМИК-ова јединица за нестала лица отворила је 2002. године истражни запис који се тиче г. Томића.
9. Дана 1. децембра 2006. године, посмртни остаци г. Томића предати су његовој породици од стране УНМИК-овог КНЛСМ-а. У примерку смртовнице датираним на 1. децембар 2006. године наведено је да узрок смрти није утврђен.
10. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

III. ЖАЛБА

11. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи нестанак и убиство њеног супруга. Жалилац се такође жали на бол и патњу које је претрпела због ове ситуације.
12. Комисија је мишљења да се може сматрати да жалилац указује, тим редоследом, на повреду права г. Томића на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (у даљем тексту: ЕКЉП), као и на повреду свог права у смислу забране нечовечног и понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

13. Пре него што почне да разматра меритум предмета, Комисија мора прво да одлучи да ли да прихвати предмет, узимајући у обзир критеријуме прихватљивости из чланова 1, 2 и 3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

Наводно кршење члана 2 ЕКЉП

14. Жалилац се жали, у суштини, на недостатак адекватне кривичне истраге у вези са нестанком и убиством г. Светозара Томића.
15. У својим примедбама, СПГС тврди да је жалба неприхватљива сходно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12. СПГС наводи да „у жалби не постоји ништа што указује на оптужбу против УНМИК-а“ и да је жалба „уствари усмерена против поступака и пропуста ОЕБС-а и других неназначених организација за људска права“. СПГС даље наводи да жалилац никада није пријавила отмицу свог супруга УНМИК-у и да је УНМИК могао бити обавештен о нестанку г. Томића тек 2002. године, вероватно након добијања информација од стране МКЦК-а или органа тадашње Савезне Републике Југославије.
16. Што се тиче примедбе СПГС-а да жалилац не наводи директне оптужбе против УНМИК-а за кршење људских права, Комисија напомиње да је, након усвајања Резолуције 1244 Савета безбедности Уједињених нација од 10. јуна 1999. године, УНМИК-у поверена привремена управа на Косову. Комисија је мишљења да, утолико што се жалба односи на изостанак ефикасне истраге у вези са нестанком и убиством њеног супруга, сматраће се да је она усмерена против УНМИК-а, као јединог органа који је имао мандат да спроведе такву истрагу.
17. Комисија такође одбацује аргумент СПГС-а да УНМИК није имао обавезу да спроведе истрагу о нестанку г. Томића зато што жалилац никада није пријавила тај проблем УНМИК-у. У том погледу, Комисија упућује на судску праксу Европског суда за људска права којом се, према члану 2 ЕКЉП, успоставља обавеза надлежних органа да спроведу ефикасну истрагу смртних случајева до којих дође услед употребе силе, као и нестанка до којих је дошло у „околностима које су опасне по живот“. Суд сматра да органи морају сами предузети радње када им се пажња скрене на одређени предмет и да не смеју препустити иницијативи блиских сродника било подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака (видети нпр. Европски суд за људска права (ЕСЉП) (Велико веће), *Илхан против Турске*, бр. 22277/93, пресуда од 27. јуна 2000, § 63, ЕКЉП 2000-VII; ЕСЉП *Рантсев против Кипра* и Русије, бр. 25965/04, пресуда од 7. јануара 2010, § 232; ЕСЉП (Велико веће), *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 165). Није одлучујуће да ли су чланови породице преминулог или други појединци поднели формалне жалбе релевантном истражном органу како би постојала обавеза спровођења истраге (случај *Ерги против Турске*, бр. 23818/94, пресуда ЕСЉП од 28. јула 1998, Извештаји о пресудама и одлукама, 1998-IV, § 82; случај *Јаша против Турске*, бр. 22495/93, пресуда ЕСЉП од 2. септембра 1998, Извештаји о пресудама и одлукама, 1998-VI, § 100; видети такође, *a contrario*, случај *Булатовић*, бр. 165/09, одлука Саветодавне комисије за људска права од 21. децембра 2011, §§ 16- 17).
18. Комисија напомиње да су органи УНМИК-а постали упознати са нестанком г. Томића најкасније 2002. године, вероватно путем информација добијених од МКЦК-а или других тела којима се жалилац претходно обратила. Комисија сматра да су, од тог тренутка па надаље, органи УНМИК-а имали обавезу да спроведу ефикасну истрагу у вези са нестанком г. Томића сходно члану 2 ЕКЉП.

19. Из ових разлога, Комисија је мишљења да жалба везана за члан 2 ЕКЉП покреће озбиљна чињенична и правна питања, чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе, Комисија закључује да овај део жалбе није очигледно неоснован у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.
20. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалбе био проглашен неприхватљивим.

Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

21. Жалилац се жали на душевну бол и патњу које су јој наводно проузроковане услед околности везаних за отмицу и убиство њеног супруга.
22. У својим коментарима, СПГС тврди да, што се тиче питања сходно члану 3 ЕКЉП, жалба је исувише неодређена, и због тога треба да буде проглашена неприхватљивом.
23. Комисија сматра да су, упркос томе што жалилац није изнео изричите тврдње у том смислу, у жалби наведене релевантне чињенице на којима може да се заснива наводно кршење члана 3 ЕКЉП.
24. Комисија се такође позива на судску праксу Европског суда за људска права која се тиче питања да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП којим се забрањује нечовечно поступање. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом озбиљног кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“. Суд такође наглашава „да суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице нестао, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. Европски суд за људска права (ЕСЉП) (Велико веће), *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, ЕКЉП, 1999-IV; ЕСЉП (Велико веће), *Кинар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, ЕКЉП, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 139; видети такође Саветодавна комисија за људска права, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41).
25. Комисија сматра да жалилац може да се позове на кршење члана 3 ЕКЉП чак и ако не постоји изричита референца на конкретне поступке надлежних органа ангажованих у истрази јер и пасивност надлежних органа и недостатак информација пружених жалиоцу могу да указују на нечовечно поступање надлежних органа према жалиоцу (видети случај *Младеновић*, бр. 99/09, одлука ХРАП од 11. августа 2011, § 22; случај *Петковић*, бр. 133/09, одлука ХРАП од 16. децембра 2011, § 20).
26. Међутим, у случајевима када је нестала особа касније пронађена мртва, применљивост члана 3 ЕКЉП је у принципу ограничена на одређени период током

кога је члан породице подносио неизвесност, патњу и тугу које су карактеристичне за феномен нестанака (видети нпр. случај *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда ЕСЉП од 9. новембра 2006, §§ 114-115, *ЕКЉП*, 2006-ХИИ; видети такође случај *Гонгадзе против Украјине*, бр. 34056/02, пресуда ЕСЉП од 8. новембра 2005, § 185, *ЕКЉП*, 2005-ХИ; случај *Петковић*, предмет ХРАП наведен у § 25 изнад, при § 21).

27. У том смислу поставља се питање да ли је жалба уложена на време. У члану 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наводи се да Комисија „сме да се бави предметом ... само у року од шест месеци од дана доношења коначне одлуке“. По правилу, период од шест месеци почиње од дана доношења коначне одлуке у процесу којим се исцрпљују домаћи правни лекови. Међутим, тамо где је из исхода јасно да жалиоцу није доступан никакав правни лек, период почиње од датума поступака или мера које су предмет жалбе, или од датума сазнања о том поступку или његовом ефекту на жалиоца или штети која му је учињена (ЕСЉП (Велико веће), *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, § 157). Тамо где се жалба односи на континуирану ситуацију, која је дошла до завршетка, период ограничења од шест месеци почиње да тече од датума када је та ситуација завршена.
28. Комисија напомиње да су посмртни остаци г. Светозара Томића враћени жалиоцу 1. децембра 2006. године. У том тренутку је престао да важи период током кога се питање могло покренути према члану 3 ЕКЉП. У сврхе члана 3.1. Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, период ограничења од шест месеци је почео да тече од тог датума.
29. Жалба је уложена пред Комисијом 30. априла 2009. године, односно након истека периода од шест месеци који је изнад назначен.
30. Према томе, Комисија мора да закључи да овај део жалбе спада ван временског ограничења у смислу члана 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- ПРОГЛАШАВА ЖАЛБУ ПРИХВАТЉИВОМ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ТИЧЕ ПРАВА НА ЖИВОТ;

- ПРОГЛАШАВА ОСТАТАК ЖАЛБЕ НЕПРИХВАТЉИВИМ.

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући